

Sygn.akt III AUa 612/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SA Sławomir Bagiński

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 stycznia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania S. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy S. H.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 czerwca 2017 r.
sygn. akt V U 369/16

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od S. H. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

SSA Teresa Suchcicka SSA Marek Szymanowski SSA Sławomir Bagiński

Sygn. akt III AUa 612/17

UZASADNIENIE

Decyzja z dnia 10 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania S. H. prawa do emerytury. W ocenie organu (w świetle decyzji jak i odpowiedzi na odwołanie) S. H. nie spełnił warunków do przyznania świadczenia określonego w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił jedynie 12 lat, 11 miesięcy i 4 dni pracy w szczególnych warunkach, zamiast wymaganych 15 lat. ZUS nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia na stanowisku palacza CO w Zespole Szkół w S. w następujących okresach: od 4 października 1993 roku do 30 kwietnia 1994 roku, od 3 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku, od 24 października 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku, od 6 października 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku i od 15 października 1997 roku do 30 kwietnia 1998 roku, ponieważ wnioskodawca

nie wykonywał prac palacza nie zautomatyzowanych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, tj. prac zaliczonych do wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

S. H. złożył odwołanie od powyższej decyzji domagając się przyznania prawa do emerytury, kwestionując pominięte okresy pracy na stanowisku palacza CO, które w jego ocenie powinny być mu zaliczone do okresu pracy szczególnych warunkach .

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 czerwca 2015 roku oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny w Białymstoku, rozpoznający apelację wnioskodawcy S. H. od powyższego orzeczenia wyrokiem z dnia 23 lutego 2016 roku uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu orzeczenia uchylającego wskazał na nierozpoznanie istoty sprawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane przedwcześnie. Sąd Okręgowy niezasadnie uznał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a opinię biegłego dopuszczoną przez Sąd Okręgowy uznał za niepełną.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku po ponownym rozpoznaniu sprawa ponownie oddalił odwołane i zasądził od S. H. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 480 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił , że S. H. (ur. (...)) złożył do ZUS w dniu 2 lipca 2014 roku wniosek o emeryturę. We wniosku wskazał, że nie jest członkiem OFE. W informacji dotyczącej okresów składkowych i nieskładkowych wskazał m.in. okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz na dowód dołączył świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, w tym z Zespołu Szkół w S.. Według świadectwa (z dnia 16.10.2012r.) wydanego przez Zespół Szkół w S. S. H., zatrudniony w okresie od 4 października 1993 roku do 30 kwietnia 1998 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku palacza c.o. wymienionym w wykazie A, dział XIV, poz. 1 w następujących okresach:

- od 04 października 1993 roku do 30 kwietnia 1994 roku;
- od 03 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku;
- od 24 października 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku;
- od 06 października 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku;
- od 15 października 1997 roku do 30 kwietnia 1998 roku.

Powyższe okoliczności zostały potwierdzone również w świadectwach wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 28 lipca 2014 roku, gdzie wskazano, że S. H. we wskazanych okresach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego wymienione w wykazie A dział XIV poz. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na stanowisku palacza c.o. (akta (...)). ZUS uwzględnił na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż w wymiarze 25 lat, w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wynoszący 12 lat 11 miesięcy i 4 dni. Nie uwzględnił zatrudnienia wnioskodawcy w Zespole Szkół w S. na stanowisku palacza c.o. jako pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego zaskarżoną decyzją ZUS odmówił przyznania prawa do emerytury.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Na zasadzie § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W świetle § 2 ust. 1 powyższego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1 stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach (§ 2 ust.2).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem treść świadectwa pracy oraz świadectwa pracy w szczególnych warunkach, jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc, może podlegać weryfikacji. Dokonana przez pracodawcę w świadectwie pracy w szczególnych warunkach ocena charakteru zatrudnienia pracownika nie jest dla sądu wiążąca, dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie jak każdy inny dowód.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawało wyłącznie czy odwołujący się w okresach wskazanych w świadectwach pracy wydanych przez Zespół Szkół w S. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, a w związku z tym czy legitymuje się wymagany w świetle przytoczonych przepisów co najmniej 15-letnim okresem takiej pracy uprawniającym do emerytury. Odwołujący się niewątpliwie spełnia pozostałe ustawowe warunki.

W nawiązaniu do treści świadectw pracy w szczególnych warunkach wystawionych przez Zespół Szkół w S. Sąd Okręgowy zaznaczył, że zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 1 za pracę, której wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego są prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego.

S. H. wyjaśnił w odniesieniu do spornej pracy, że jako palacz pieca nie zautomatyzowanego pracował po kilka miesięcy w roku w okresie grzewczym w Liceum Ogólnokształcącym w S.. Liceum miało własną kotłownię z 2 kotłami. Obsługiwał te kotły wraz z dwoma innymi palaczami (pracowali na zmiany). Wnioskodawca stwierdził, że obecnie nie pamięta oznaczeń i parametrów technicznych tych kotłów. Palił w nich koksem i węglem. Kotły te już nie istnieją. Wnioskodawca podał, że do jego obowiązków należało czyszczenie pieca i pilnowanie aby temperatura była odpowiednia. Kotły, które obsługiwał ogrzewały szkołę i budynki gospodarcze szkoły.

Z informacji złożonej przez Zespół Szkół w S. wynikało niewątpliwie, że w 2001 roku kotłownia węglowa, w której pracował wnioskodawca uległa likwidacji, co dotyczyło całości urządzeń (kotłów centralnego ogrzewania, armatury itp.). Jedynym zachowanym dokumentem dotyczącym wyżej wymienionej sprawy jest protokół z dnia 4 grudnia 2001 roku. Zespół Szkół nie posiada dokumentacji technicznej dotyczącej kotłów, które obsługiwał S. H. (k:20, 21 akt sprawy).

W świetle natomiast informacji z Urzędu Dozoru Technicznego w ewidencji oraz archiwum nie posiada on danych dotyczących kotłów eksploatowanych w okresie od 4 października 1993 roku do 30 kwietnia 1998 roku przez Zespół Szkół w S.. Zdaniem (...) można domniemywać, że dla potrzeb instalacji centralnego ogrzewania

wykorzystano wówczas kotły pracujące w tzw. „systemie otwartym”, które zgodnie z przepisami nie podlegały dozorowi technicznemu (k.167 akt sprawy).

Na podstawie akt osobowych wnioskodawcy z Zespołu Szkół w S. ustalono, że od 16.12.1993r. wnioskodawca uzyskał uprawnienia kwalifikacyjne w zakresie gospodarki energetycznej, na podstawie których może być zatrudniony przy eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych w zakresie kotłów wodnych do 100 °C i pomp (część A).

Na okoliczność rodzaju wykonywanej przez odwołującego się pracy, rodzaju obsługiwanych pieców, kotłów oraz ich parametrów Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków (osób zatrudnionych w Zespole Szkół w S.): M. T., zatrudnionego od 1991r. przez okres 20 lat na stanowisku konserwatora (k. 177-179), L. K., zatrudnionego od 1.09.1985r. do 6.08.2007r. jako nauczyciel przedmiotów zawodowych, pełniącego funkcję inspektora bhp (k. 210-211), A. K., zatrudnionej w latach 1997-2007 jako kierownik gospodarczy (k. 211-212), M. K., zatrudnionego w latach 1992-2008 jako kierownik gospodarczy przez 3 miesiące oraz woźny i konserwator (k. 212-213) oraz P. B., zatrudnionego w latach 1993-1995 na stanowisku palacza c.o. (k. 231-233). Z zeznań wszystkich świadków wynikało, że kotły obsługiwane przez odwołującego się były to kotły wodne, zasypywane węglem lub koksem, żeliwne, duże, kotły nie były zautomatyzowane. Niewątpliwie kotły te służyły wyłącznie do celów centralnego ogrzewania. Ogrzewały budynki, pomieszczenia szkoły oraz należące do szkoły budynki gospodarcze, gdzie znajdowały się: kuchnia, stołówka, mały warsztat, gabinet lekarski, magazyn. Kotłownia, w której znajdowały się te kotły wraz z wyposażeniem uległa całkowitej likwidacji a na jej miejsce zainstalowano piece gazowe. Wszyscy świadkowie podawali, że nie są w stanie wskazać parametrów technicznych kotłów węglowych, które obsługiwał odwołujący się. Nie byli też w stanie z całą pewnością wskazać czy zainstalowane w kotłowni węglowej kotły były takie same jak na złożonych przez wnioskodawcę fotografiach (k. 174-175). Według zeznań świadków L. K. i A. K. S. H. musiał posiadać odpowiednie uprawnienia kwalifikacyjne do wykonywania pracy na stanowisku palacza c.o. i obsługi kotłów inaczej nie mógłby zostać zatrudniony. W świetle natomiast zeznań świadka P. B., który był zatrudniony w latach 1993-1995 (k. 239-240) jako palacz c.o. wraz z odwołującym się w tej samej kotłowni palacze musieli posiadać uprawnienia kwalifikacyjne do obsługi określonego rodzaju kotłów. Zarówno świadek jak i odwołujący się posiadali takie same uprawnienia, potwierdzone zaświadczeniem kwalifikacyjnym, a mianowicie na kotły wodne do 100°C. Świadek B. również podał, że stąd wie, iż w szkole były zainstalowane kotły niskopiętne do 100°C.

Sąd dopuścił również dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu ciepłownictwa, ogrzewnictwa, wentylacji i klimatyzacji na okoliczność jaki rodzaj kotłów, pieców obsługiwał wnioskodawca podczas zatrudnienia w Zespole Szkół w S., w szczególności czy były to kotły typu przemysłowego. Zgodnie z opinią ubezpieczony wykonywał prace nie zautomatyzowane palaczy kotłów grzewczych nie zaś kotłów typu przemysłowego. Zdaniem biegłego kotły zainstalowane w Zespole Szkół w S. nie były kotłami typu przemysłowego. Biegły uzasadnił, że zgodnie z Polską Normą – PN-70/H- (...), która określa pojęcie kotłów grzewczych oraz ich parametry, kotły grzewcze są to urządzenia z paleniskiem przeznaczone do wytwarzania pary lub podgrzania wody ciepłem, wywiązującym się w procesie spalania paliwa, którego moc nie przekracza

1 MW, przy czym w kotłach wodnych temperatura wody na wylocie nie przekracza 115°C, a w kotłach parowych ciśnienie pary nie przekracza 70 kPa (około 0,7 atm). Przytoczona norma PN-70/H- (...) nie podaje wprost definicji kotłów przemysłowych. W kwestii, co rozumie się przez pojęcie „kotły typu przemysłowego” istotne znaczenie ma stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wyrażone w piśmie z 14.11.1985r. skierowanym do podsekretarza stanu w Ministerstwie Zdrowia i Opieki Społecznej, w świetle którego jako niezautomatyzowane kotły parowe lub wodne typu przemysłowego należy rozumieć urządzenia z paleniskiem przeznaczone do wytwarzania pary lub podgrzania wody ciepłem wywiązującym się w procesie spalania paliwa, których moc przekracza 1 MW, przy czym w kotłach wodnych temperatura wody na wylocie przekracza 115°C, a w kotłach parowych ciśnienie pary przekracza 70 kPa (około 0,7 at.). Podaną powyżej definicję kotłów przemysłowych należy rozumieć jako te, które nie spełniają definicji kotłów grzewczych wg normy PN-70/H- (...). Kotły przemysłowe to kotły, które nie są kotłami grzewczymi. W świetle powyższego odwołujący się nie obsługiwał kotłów odpowiadających wskazanym parametrom kotłów przemysłowych i w związku z tym nie wykonywał prac wymienionych w dziale XIV poz. 1 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r.,

tj. prac nie zautomatyzowanych palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego (k. 245-247). Biegły sądowy w opinii uzupełniającej, sporządzonej w związku z zastrzeżeniami wnioskodawcy do opinii głównej, podtrzymał dotychczasowe stanowisko (k. 278-279). Biegły w szczególności podkreślił, że przytoczone pismo z 14.11.1985r. podsekretarza stanu jest odpowiedzią Ministerstwa Pracy, Płac i Spraw Socjalnych na pismo skierowane z innego ministerstwa w kwestii, co rozumie się przez pojęcie „kotły typu przemysłowego” zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z pisma Ministerstwa Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 14.11.1985r. wynika, że kocioł przemysłowy nie jest kotłem grzewczym, a oba te terminy się wykluczają. Na podstawie zdjęć w aktach sprawy oraz zeznań świadków biegły określił, że moc każdego z kotłów była mniejsza niż 530 KW i były to kotły typu grzewczego. Natomiast dane wskazane w świadectwach pracy w szczególnych warunkach nie były zgodne z rodzajem faktycznie zamontowanych w tamtym okresie kotłów.

Zdaniem Sądu należało dać wiarę zeznaniom świadków, które były ze sobą spójne i pochodziły od współpracowników oraz przełożonych S. H., a także opinii biegłego sądownego, właściwego w danym przypadku rzeczoznawcy, pozostające w pełnej korelacji. Brak przy tym było w szczególności podstaw do uwzględnienia zarzutów odwołującego się do opinii, w której biegły szczegółowo i przekonująco uzasadnił swoje stanowisko. Zarzuty do opinii należało zatem uznać jedynie za polemikę z prawidłowymi ustaleniami biegłego przyjętymi m.in. w oparciu o materiał dowodowy w sprawie. Biegły również dokładnie ustosunkował się do powyższych zarzutów. Biorąc zatem pod uwagę ustalenia opinii w zakresie parametrów i definicji kotłów typu grzewczego i typu przemysłowego oraz kotłów zainstalowanych w Zespole Szkół w S. i obsługiwanych przez odwołującego się, nie sposób uznać, że w danym przypadku odwołujący się obsługiwał kotły typu przemysłowego, a w konsekwencji wykonywał pracę w szczególnych warunkach określoną w wykazie A, dział XIV, poz. 1.

Sporne okresy zatrudnienia nie podlegały więc zaliczeniu, wobec czego wnioskodawca nie legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i nie spełnia przesłanek uzasadniających przyznanie prawa do emerytury. Orzeczono zatem jak w punkcie I sentencji wyroku zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 kpc.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt. II) rozstrzygnięto na podstawie art. 98 kpc, w tym za obecną instancję w kwocie 360 zł (§ 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz za instancję apelacyjną w kwocie 120 zł (§ 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).

W wywiedzionej od tego wyroku apelacji odwołujący zaskarżył przedstawiony wyżej wyrok w całości i zarzucił:

1. dokonanie istotnych ustaleń przez Sąd I Instancji w sprzeczności ze zgromadzonym w

sprawie materiałem dowodowym, co miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a mianowicie: błędne przyjęcie przez Sąd I Instancji, że w okresach: od dnia 4 października 1993 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku, od dnia 3 października 1994 roku do dnia 30 kwietnia 1995 roku, od dnia 24 października 1995 roku do dnia 30 kwietnia 1996 roku, od dnia 6 października 1996 roku do dnia 30 kwietnia 1997 roku, od dnia 15 października 1997 roku do dnia 30 kwietnia 1998 roku, odwołujący się S. H. nie pracował w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, podczas gdy odwołujący się w tych okresach pracował na stanowisku niezautomatyzowanego palacza C.O., obsługując kotły przemysłowe, co powinno zostać wliczone do okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymaganym do otrzymania wcześniejszego prawa do emerytury.

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść

wydanego orzeczenia, a mianowicie: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób błędny i sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, tj. przyjęcie, że wydana w sprawie przez biegłego z zakresu ciepłownictwa,

ogrzewnictwa, wentylacji i klimatyzacji opinia dotycząca kotłów grzewczych i przemysłowych pozostaje jasna, logiczna i opisuje prawidłowo ustalony stan faktyczny w sprawie;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie: art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 i wykazem A. dział XIV, pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, że odwołujący się S. H. nie spełnia przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w postaci osiągnięcia na dzień wejście w życie ustawy emerytalnej, tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku, wymaganego w przepisach dotychczasowych okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach;

Wskazując na powyższe apelacja wnosila o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie na rzecz odwołującego od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja podlegała oddaleniu

Jak wiadomo podstawę orzeczenia Sądu odwoławczego stosownie do art. 382 k.p.c. stanowi materiał zebrany w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Ponieważ Sąd Apelacyjny nie prowadził w sprawie postępowania dowodowego to w istocie dysponował materiałem dowodowym zebrany przez Sąd Okręgowy, który był przedmiotem oceny przez ten Sąd i stanowił podstawą ustaleń faktycznych tego Sądu. Dokonana przez Sąd Apelacyjny reocena tego materiału dowodowego w kontekście przesłanek art. 233 §1 k.p.c. w nawiązaniu do podniesionych zarzutów, w szczególności dokonanych błędnych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego oraz przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów - potwierdziła prawidłowość dokonanej oceny dowodów przez Sąd pierwszej instancji oraz trafność poczynionych ustaleń faktycznych. Dotyczy to zwłaszcza kluczowego w sprawie ustalenia, iż kotły obsługiwane przez wnioskodawcę w Zespole Szkół w S. w spornych okresach nie miały charakteru przemysłowego. Wyjaśnić należy, iż art. 233 § 1 k.p.c. pozwala sądowi orzekającemu na ocenę wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Kreowana przez ten przepis zasada swobodnej oceny dowodów z jednej strony uprawnia sąd do oceny tychże dowodów „według własnego przekonania” z drugiej natomiast strony zobowiązuje sąd do „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza oczywiście dowolności w tej ocenie, bowiem poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obraży art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może więc polegać albo na przekroczeniu granic tej swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na nie dokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważania sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. Jak wspomniano swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego – stąd kontrola prawidłowości tej oceny dokonywana przez sąd odwoławczy musi być z reguły ostrożna, pamiętać bowiem należy o tym, iż sąd odwoławczy w tym zakresie dokonuje prawidłowości oceny dowodów, których sam nie przeprowadził. Podobną wykładnię art. 233 §1 k.p.c. była przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok SN 27.09.2002 r. II CKN 817/00; wyrok SN z 16.04.2002 r. V CKN 1446/00; wyrok SN z 14.03.2002 r. IV CKN 859/00 i inne). Sąd Okręgowy oceniając materiał dowodowy nie uchybił tak jak wyżej rozumianej zasadzie swobodnej oceny dowodów i jasno przedstawił na jakich dowodach się oparł ustalając, że przedmiotowe piece nie miały charakteru przemysłowego. W tym kontekście przede wszystkim podkreślić trzeba, iż złożone przez skarżącego do akt rentowych świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach (k.22 i 42a.r.) wystawione przez Zespół Szkół w S. w dniu 16.10.2012r. i w dniu 28 lipca 2014r. nie mają decydującego znaczenia dla uznania wymielonych w nim okresów za okres pracy w szczególnych warunkach. Pomijając już fakt, iż zostały one wystawione wiele lat po ustaniu tego stosunku pracy (zwykle świadectwo wystawiono w dniu 30.04.1998r.) to świadectwo pracy - jako takie nie jest dokumentem urzędowym lecz prywatnym, a zatem nie korzysta ono z domniemań przypisanych dla dokumentu urzędowego (art. 244 §1 k.p.c.). Trafnym jest zatem pogląd ukształtowany

w orzecznictwie zgodnie z którym treść świadectwa pracy oraz świadectwa pracy w szczególnych warunkach może być podważana w każdy sposób, a dokonana przez pracodawcę w świadectwie pracy w szczególnych warunkach ocena charakteru zatrudnienia pracownika nie jest dla sądu wiążąca, dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (por. w tym zakresie wyrok SN z dnia 5 października 2011 r. II UK 43/11 LEX nr 1108484, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005 r., II UK 15/05, LEX nr 603168 oraz wyroki tego Sądu z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98, LEX nr 50890; z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 474/03, OSNC 2005 nr 6, poz. 113; z dnia 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, LEX nr 707858; z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 117/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 167; z dnia 27 lipca 2010 r., II CSK 119/10, LEX nr 603161). Istotne w sprawie dowody, w szczególności opinie biegłych oraz zeznania świadków i inne dowody, w tym zbożne zdjęcia pieców obsługiwanych przez wnioskodawcę doprowadziły do wniosku, iż przedmiotowe kotły nie były kotłami, o których mowa w XIV pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983r., Nr 8, poz.43). Przepis ten zalicza bowiem do prac w szczególnych warunkach jedynie prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, a obsługa innych kotłów niż te, nie jest pracą w szczególnych warunkach. Do takiego wniosku doszedł zarówno biegły z zakresu b.h.p. Z. C. (k. 24-34) w swojej opinii wydanej przy pierwszym rozpoznaniu sprawy przez Sąd Okręgowy, jak i biegły z zakresu ciepłownictwa, ogrzewalnictwa, wentylacji i klimatyzacji dr hab. M. A. (k.245-247) wydający opinię przy ponownym rozpoznaniu sprawy i dysponujący znacznie szerszym materiałem dowodowym w tym zeznaniami świadków, i kolorowymi zdjęciami kotłów. W świetle jego opinii nie ulega wątpliwości, iż stwierdzenie zawarte w świadectwie, że skarżący był zatrudniony przy obsłudze kotłów typu przemysłowego nie jest prawdziwe, bowiem w istocie były to piece typu grzewczego. Biegły ten wyjaśnił, iż zgodnie z Polską Normą - PN-70/H- (...), która określa pojęcie kotłów grzewczych oraz ich parametry, kotły grzewcze są to urządzenia z paleniskiem przeznaczone do wytwarzania pary lub podgrzania wody ciepłem, wywiązującym się w procesie spalania paliwa, którego moc nie przekracza 1MW, przy czym w kotłach wodnych temperatura wody na wylocie nie przekracza 115°C, a w kotłach parowych ciśnienie pary nie przekracza 70kPa (około 0,7atm). Charakterystycznymi parametrami kotła są między innymi:

- moc kotła - czyli ilość energii cieplnej oddawana użytecznie czynnikowi grzewczemu (wodzie lub parze w jednostce czasu);

- moc znamionowa kotła - moc kotła podawana przez wytwórcę, uzyskiwana trwale przy

spalaniu paliwa, na które kocioł został skonstruowany. W konkluzji swojej opinii biegły jednoznacznie wskazał, iż kotły w Zespole Szkół w S. nie były kotłami typu przemysłowego, a ubezpieczony nie wykonywał prac, o którym mowa w powołanym wyżej XIV poz. 1 wykazu A. Trzeba też zauważyć, iż biegły dokładnie przanalizował materiał dowodowy w tym zeznania świadków opisujących kotły i sposób i użytkowania w miarodajnym w sprawie okresie (k. 245), a zatem bazę do opinii biegłego stanowił istotny, wiarygodny i wystarczający materiał dowodowy. W kontekście charakteru kotłów Zespole Szkół w S. nie jest też pozbawiona znaczenia informacja Urzędu Dozoru Technicznego z dnia 22 kwietnia 2016r. (k.167), w świetle której Urząd ten nie posiada danych dotyczących kotłów eksploatowanych w tej szkole, ale wskazuje na domniemanie, że kotły w tej szkole pracowały w systemie otwartym i zgodnie z przepisami nie podlegały dozorowi technicznemu, co pośrednio podważa przemysłowy typ używanych tam kotłów.

Oparcie się przez Sąd Okręgowy na wspomnianych opiniach, zeznaniach świadków wspomnianych przez Sąd Okręgowy i uwzględnionych przez biegłego M. A., i reszcie materiału dowodowego mającego tu znaczenie - i ustalenie, iż w spornym okresie odwołujący się nie pracował przy kotłach, o których mowa w dziale XIV wykazu A ma swoje racjonalne i przekonujące uzasadnienie. Zarzut zatem dokonania wadliwych ustaleń faktycznych w tym zakresie albo przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów nie mógł być uznany za trafny. W tym kontekście nie są adekwatne orzeczenia SN powoływane w apelacji (wyroki SN z 17.01.2017r. I UK 498/15, 6.12.2016 r., II UK 451/15 (20.03.2013 r., I UK 517/12), w świetle, których nie jest istotne do przyjęcia przemysłowego charakteru kotła w rozumieniu działu XIV poz. 1 załącznika A – to by był to kocioł w ciągu technologicznym zakładu przemysłowego służący do wytwarzania energii w postaci pary wodnej poruszającej rozmaite maszyny, urządzenia lub do wytwarzania gorącej

wody wykorzystywanej w procesie produkcji. Sąd Najwyższy konsekwentnie uznaje, że są to także kotły (przemysłowe) wykorzystywane do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, biurowych, handlowych, a więc spełniające funkcje użytkowe. Istotne jest w ocenie Sądu Najwyższego odniesienie się do parametrów, cech właściwych dla kotłów typu przemysłowego, które określała Polska Norma Normalizacyjna PN - 70/H - (...). W niniejszej sprawie tak właśnie Sąd Okręgowy postąpił i ustalił, że parametry kotłów przy których pracował skarżący normy tej nie spełniały, a zatem jego praca w tym okresie nie może być kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach.

W sprawie było bezspornym, iż bez okresów pracy w Zespole Szkół w S. na stanowisku palacza c.o. skarżący nie legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999 roku okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach wynoszącym co najmniej 15 lat, a jedynie 12 lat 11 miesięcy i 4 dni. Nie spełnia zatem koniecznego warunku nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a którym mowa w §4 ust. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983r., Nr 8. poz.43). W konsekwencji powyższego nie może być mowy o trafności zarzutu obrazy art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017 poz. 1383 j.t.).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. apelację oddalił. O kosztach postępowania odwoławczego orzekł stosownie do jego wyników - na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r, poz. 1804 z zm.) .